

**TURIZM INFRATUZILMASINI RIVOJLANTIRISH: TURIZM SOHASIDA ZAMONAVIY
INFRATUZILMANI YARATISH VA BU INFRATUZILMANING MAHALLIY IQTISODIYOTGA
TA’SIRI**

<https://doi.org/10.5281/zenodo.13928595>

Ashurova Maftuna Ortiq qizi

*Denov tadbirkorlik va pedagogika
instituti o'qituvchisi*

Annotatsiya: *Ushbu maqolada turizm infratuzilmasini rivojlantirish va uning mahalliy iqtisodiyotga ta'siri muhokama qilinadi. Zamonaviy infratuzilma yaratish turistlarga qulayliklar taqdim etish bilan birga, mahalliy jamoalarning farovonligini oshirishga ham xizmat qiladi. Maqolada transport, turar joy va ovqatlanish joylari, dam olish va ko'ngilochar ob'ektlar, shuningdek, raqamli texnologiyalar kabi turizm infratuzilmasining asosiy turlari ko'rib chiqiladi. Turizm infratuzilmasining rivojlanishi ish o'rinlari yaratish, mahalliy tadbirkorlikni rivojlantirish, va mahalliy iqtisodiyotga ijobiy ta'sir ko'rsatish bilan bog'liq jihatlar ham muhokama qilinadi.*

Kalit so'zlar: *Turizm infratuzilmasi, mahalliy iqtisodiyot, barqaror rivojlanish, transport, turar joy, ovqatlanish joylari, raqamli texnologiyalar, ish o'rinlari, mahalliy tadbirkorlik, investitsiyalar.*

Turizm infratuzilmasini rivojlantirish turizm sohasining barqaror o'sishi va mahalliy iqtisodiyotning rivojlanishi uchun asosiy omillardan biridir. Zamonaviy infratuzilma nafaqat turistlarga qulaylik yaratadi, balki mahalliy aholi uchun yangi imkoniyatlar ochib beradi. Ushbu maqolada turizm infratuzilmasining zamonaviy talablari, uning turistik xizmatlarga ta'siri, va mahalliy iqtisodiyotga bo'lgan ijobiy ta'sirlari haqida so'z yuritiladi.

1. Turizm infratuzilmasining asosiy turlari

Turizm infratuzilmasi quyidagi asosiy turlarga ajratiladi:

- Transport infratuzilmasi: Aeroportlar, yo'llar, jamoat transporti tizimi turistlarning qulay va tezkor harakatlanishini ta'minlash uchun zarur bo'lgan vositalardir.

- Turar joy va ovqatlanish joylari: Mehmonxonalar, dam olish maskanlari, restoranlar va kafelar turistlarni qabul qilish va ularga xizmat ko'rsatish uchun asosiy infratuzilma ob'ektlari hisoblanadi.

- Dam olish va ko'ngilochar joylar: Madaniy ob'ektlar, muzeylar, sport majmualari, kurortlar va parklar turistlarning qiziqishlariga mos ravishda hordiq chiqarish imkoniyatini yaratadi.

- Axborot va kommunikatsiya texnologiyalari: Turistik ma'lumotlarni olish, sayohatlarni bron qilish, va xizmatlar haqida onlayn ma'lumotlar olish imkoniyatini beruvchi zamonaviy texnologik yechimlar.

2. Zamonaviy turizm infratuzilmasi talablari

Zamonaviy turizm infratuzilmasini yaratishda quyidagi omillar muhim ahamiyatga ega:

Barqaror infratuzilma

Zamonaviy turizm infratuzilmasi atrof-muhitga zarar yetkazmagan holda qurilishi va barqaror ishlatilishi lozim. Bu quyidagilarni o'z ichiga oladi:

- Yashil energiya manbalaridan foydalanish: Mehmonxonalar va dam olish maskanlari quyosh, shamol kabi energiya manbalaridan foydalanishi infratuzilmaning barqarorligini ta'minlaydi.

- Qayta ishlash va chiqindilarni kamaytirish: Chiqindilarni minimallashtirish va qayta ishlash tizimlarini joriy qilish barqaror turizm infratuzilmasining ajralmas qismi hisoblanadi.

Raqamli texnologiyalar

Raqamli texnologiyalar turizm infratuzilmasining samaradorligini oshirishda katta rol o'ynaydi:

-Smart sayohat tizimlari: Turistlarga onlayn sayohatlarni rejalashtirish, mehmonxonalarni band qilish va xizmatlar haqida ma'lumot olishda yordam beruvchi tizimlar.

- Sun'iy intellekt va avtomatlashtirish: Aeroportlar va mehmonxonalarda tezkor xizmat ko'rsatish va navbatlarni qisqartirish uchun sun'iy intellekt texnologiyalari joriy qilinmoqda.

3. Turizm infratuzilmasining mahalliy iqtisodiyotga ta'siri

Turizm infratuzilmasining rivojlanishi mahalliy iqtisodiyotga bir nechta yo'nalishlarda ijobiy ta'sir ko'rsatadi:

Ish o'rinlarini yaratish

Turizm infratuzilmasi qurilishi va ishlashi davomida yangi ish o'rinlari yaratadi. Quyidagi sohalarda ish o'rinlari ko'payadi:

- Qurilish sektori: Mehmonxonalar, dam olish maskanlari va boshqa ob'ektlarni qurish ishlari ko'plab mutaxassislar va ishchilarni jalb qiladi.

- Xizmat ko'rsatish sohasi: Mehmonxonalar, restoranlar va ko'ngilochar joylarda xizmat ko'rsatish bilan bog'liq sohalarda yangi ish o'rinlari yaratiladi.

Mahalliy bizneslarni rivojlantirish

Turizm infratuzilmasi rivojlanishi mahalliy bizneslarni qo'llab-quvvatlaydi:

- Mahalliy tadbirkorlik: Turizm rivoji bilan bog'liq bo'lgan mahalliy tadbirkorlar, masalan, sayyohlik agentliklari, ovqatlanish joylari va hunarmandchilik bozorlarini tashkil qilish imkoniyatlari ortadi.

- Mahalliy mahsulotlar bozorini kengaytirish: Turistlarga mahalliy mahsulotlarni taklif etish, suvenirlar va an'anaviy mahsulotlar savdosi orqali mahalliy ishlab chiqarishni qo'llab-quvvatlash.

Infrastruktura rivojlanishi orqali soliqlar va investitsiyalar

Turizm infratuzilmasi mahalliy daromadlar va investitsiyalarni ko'paytirishda muhim omildir:

- Soliq tushumlari: Turistik ob'ektlardan olinadigan soliqlar mahalliy byudjetni to'ldiradi va ijtimoiy loyihalarni moliyalashtirishga yordam beradi.

- Xorijiy investitsiyalarni jalb qilish: Zamonaviy va qulay infratuzilma xorijiy investorlar uchun jalb qiluvchi omil bo'lib, iqtisodiy o'sishga hissa qo'shadi.

Infratuzilma rivoji va mahalliy jamoalar

Turizm infratuzilmasining rivojlanishi mahalliy jamoalar farovonligini oshirishga ham xizmat qiladi:

- Hayot sifati yaxshilanishi: Zamonaviy transport, sog'liqni saqlash, va jamoat xizmatlarining rivojlanishi mahalliy aholining hayot sifatini oshiradi.

- Madaniyat va urf-odatlarining saqlanishi: Turizm orqali mahalliy madaniyat va an'analarni targ'ib qilish imkoniyati ortadi, bu esa ularning asrashiga yordam beradi.

XULOSA

Turizm infratuzilmasini rivojlantirish nafaqat turistlar uchun qulay sharoit yaratish, balki mahalliy iqtisodiyotni qo'llab-quvvatlash va rivojlantirish uchun ham muhim ahamiyatga ega. Zamonaviy va barqaror infratuzilma nafaqat turizm sohasini rivojlantiradi, balki yangi ish o'rinlari yaratish, mahalliy tadbirkorlikni qo'llab-quvvatlash va investitsiyalarni jalb qilish orqali mahalliy iqtisodiyotga katta hissa qo'shadi. Shu bilan birga, infratuzilmaning rivoji mahalliy jamoalarning farovonligini oshirish va ularning madaniy merosini asrashga xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. Brotherton, B. (2003). "The International Hospitality Industry: Structure, Characteristics, and Issues." New York: Wiley.

2. Hall, C. M. (2008). "Tourism Planning: Policies, Processes and Relationships." Harlow: Pearson Education.

3. Dwyer, L., & Kim, C. (2003). "Destination Competitiveness: Determinants and Indicators." *Current Issues in Tourism*, 6(5), 369-414.

4. Cooper, C. (2012). "Tourism: Principles and Practice." Harlow: Pearson Education.

5. Ritchie, J. R. B., & Crouch, G. I. (2003). "The Competitive Destination: A Sustainability Perspective." *Tourism Management*, 24(3), 207-213.

6. UNWTO. (2018). "Tourism for Development: Key Areas for Action." United Nations World Tourism Organization.

7. Govers, R., & Go, F. M. (2005). "Place Marketing and the Role of the Internet." *Tourism Management*, 26(3), 307-317.

8. Perkins, H. C., & Neumayer, E. (2014). "Geographies of Educational Mobilities: Exploring the Uneven flows of International Students." *Theorizing the City*, 16(1), 49-73.

9. Poon, A. (1993). "Tourism, Technology and Competitive Strategies." Wallingford: CABI Publishing.

10. Ritchie, J. R. B., & Crouch, G. I. (2000). "The Competitive Destination: A Sustainability Perspective." *Tourism Management*, 21(1), 7-22.